

◆ יום ראשון י"ז טבת ◆

א (א) וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַבָּאִים מִצְרֵימָה אֵת
 א וְאֵלֶּיךָ שְׁמֵהּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל דַּעְלוּ לְמִצְרַיִם
 עִם יַעֲקֹב גִּבֹר וְאַנְשׁ בֵּיתָה עֲלוּ:
 יַעֲקֹב אִישׁ וּבֵיתוֹ בָּאוּ:

ה"א וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל • אף על פי שְׁמֵנָאן בְּחַיֵּיהֶן בְּשִׁמוֹתָן, חֲזַר וּמְנָאן בְּמִיתָתָן, לְהוֹדִיעַ חֲבָתָן שְׁנִמְשְׁלוּ לְכוֹכְבִּים, שְׁמוֹצֵינָאן וּמְכַנְיָסֵן בְּמִסְפָּר וּבְשִׁמוֹתָם, שְׁנֵאָמַר (ישעיהו מ): "הַמוֹצֵינָא בְּמִסְפָּר צְבָאָם לְכֻלָּם בְּשֵׁם יִקְרָא" (שמות

• רבה)

~ נקודות משיחות קודש ~ (שיחות שבת פרשת שמות תשמ"ו, התוועדות תשמ"ו כרך ב, עמ' 351 – מתוך 'התקשרות')

וְאֵלֶּה שְׁמוֹת (א, א)

בְּשֵׁם הַפְּרָשָׁה מִתְבַּטָּא תְּכֵן הַפְּרָשָׁה, וְכֵן לְכַאוּרָה יֵשׁ נְגוּד מְחֻלָּט בֵּין שֵׁם הַפְּרָשָׁה לְבֵין תְּכֵנָה: הַפְּרָשָׁה מִתְחַלְתָּה וְעַד סוֹפָה עוֹסֶקֶת בְּעִנְיַן הַשְּׁעוּבָד וְהַגְּלוּת, וְאֵלֶּיךָ 'שְׁמוֹת' מְבַטָּא אֵת עִנְיַן הַגְּלוּת, שֶׁהִיא "עַל שֵׁם גְּאֻלְתָּן נִקְרָאוּ", וְהַגְּלוּת גַּם הִיא "בְּשִׁבִיל שְׁלֵא שְׁנוֹ שְׁמָם"?

וְהַבְּאוּר: הַשֵּׁם יֵשׁ בּוֹ דָּבָר וְהַפּוּכּוֹ. מִצַּד אֶחָד הוּא מְעֵלִים עַל עֵצֶם הָאָדָם, וְאֵינוֹ מְגַלֵּה דָבָר עַל מְהוּתוֹ, וּמִצַּד שֵׁנִי – הַשֵּׁם קָשׁוּר בְּעֵצֶם הַנֶּפֶשׁ, וְעַד שֶׁהַקְּרִיאָה בְּשֵׁמוֹ שֶׁל אָדָם הִיא דְרָךְ לְהַעִירוֹ מִעֲלֵפּוֹן. מֵעִין זֶה מְצוּי גַם בְּגֻלוּת – מִצַּד אֶחָד הִיא הַעֲלָמָה וְהַסְתָּרָה, וְהִיא אֲפֻשְׁרִית רַק כְּשֶׁהַעֵצֶם אֵינוֹ גְּלוּי; וּמִצַּד שֵׁנִי, כְּאֲשֶׁר מְגַלֵּים אֵת הָעִנְיָן הַפְּנִימִי בְּגֻלוּת, מְבִיאִים אֵת הַגְּלוּת, שֶׁעֵינֵינוּ גְּלוּי עֲצֻמוֹת אִין־סוֹף בְּרוּךְ־הוּא.

~ נקודות משיחות קודש ~ (לקוטר שיחות כרך 2 עמ' 253 – מתוך 'התקשרות')

וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל הַבָּאִים מִצְרֵימָה (א, א)

הַהֶבְדֵּל בְּפִשְׁטוּת בֵּין סֵפֶר בְּרֵאשִׁית לְסֵפֶר שְׁמוֹת, שֶׁבְּסֵפֶר בְּרֵאשִׁית מְסַפֵּר עַל תּוֹלְדוֹת הָאָבוֹת וְהַשְּׁבָטִים, שָׂא הַהֶכְנָה לִיצִירַת עַם־יִשְׂרָאֵל, וְאֵלֶּיךָ בְּסֵפֶר שְׁמוֹת מְסַפֵּר סִפּוּר יְצִיאַת מִצְרַיִם וְנִתְיַנֵּת הַתּוֹרָה.

אָבֵל אִם כֵּן, לְמָה הַתְּחִלַּת סֵפֶר שְׁמוֹת אֵינָה בְּסִפּוּר יְצִיאַת מִצְרַיִם, שָׂא נוֹלַד עַם־יִשְׂרָאֵל, אֵלֶּיךָ בְּגֻלוּת מִצְרַיִם דְּוָקָא? וְיֵשׁ לוֹמַר, שֶׁאֵף שֶׁבְּסֵפֶר שְׁמוֹת מְסַפֵּר סִפּוּר לִידַת עַם־יִשְׂרָאֵל וְנִתְיַנֵּת הַתּוֹרָה, אָבֵל הַהֶתְחַלָּה שֶׁל סִפּוּר זֶה אֵינָה בְּמִתַּן תּוֹרָה, וְאֵף לֹא בִיצִיאַת וְגֻלְתָּ מִצְרַיִם, אֵלֶּיךָ דְּוָקָא בְּגֻלוּת מִצְרַיִם, הַמְּסַמְּלֵת אֵת הַיְרִידָה לְ'מִצְרַיִם' וְהַגְּבוּלִים שֶׁל הָעוֹלָם בְּכֻלָּם. מִפְּיֵן שֶׁתְּכַלִּית הַתּוֹרָה הִיא בְּרוּר הָעוֹלָם, לְכֵן גַּם הַהֶכְנָה לְמִתַּן־תּוֹרָה הִיא עַל־יְדֵי עֲבוּדָה בְּתוֹךְ גְּלוּת מִצְרַיִם, בְּאִפְסֵי שְׁעֵינֵי מִצְרַיִם וְכִסּוֹ לְרֵשׁוֹת יִשְׂרָאֵל, לְתַחוּם הַקְּדוּשָׁה.

~ נקודות משיחות קודש ~ (לקוטר שיחות כרך 1 עמ' 7 – מתוך 'התקשרות')

וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל... שְׁבַעִים נֶפֶשׁ (א, אִיה)

שְׁקוּלִים הֵן יִשְׂרָאֵל כְּצֵבָא הַשְּׁמַיִם. נְאֻמָּר כֵּן אֵת שְׁמוֹת וְנֵאָמַר בְּכוֹכְבִּים שְׁמוֹת, שְׁנֵאָמַר "מוֹנָה מְסַפֵּר לְכוֹכְבִּים לְכֻלָּם שְׁמוֹת יִקְרָא". אֵף הַקֶּב"ה, כְּשֶׁיְרִדוּ יִשְׂרָאֵל לְמִצְרַיִם מִנְּהַ מְסַפֵּרם כְּמָה הָיוּ (מדרש רבה).

מְסַפֵּר, מְעַצֵּם טִיבוֹ, מְבַלִּיט אֵת הַמְּכַוֵּנָה־הַמְּשַׁתֵּף שֶׁל הַדְּבָרִים הַנְּמַנִּים, וּמְשַׁטֵּשׂ אֵת הַהֶבְדֵּלִים הַקְּנִימִים בִּינֵיהֶם. לְעַמַּת זֹאת, קְרִיאַת שֵׁם, מְשַׁקֶּפֶת אֵת הַמִּיחָד וְהַשְׁוֶה שֶׁיֵּשׁ בְּכָל פֶּרֶט וּפְרֵט בְּפִנֵי עֲצֻמוֹ.

בְּכָל יְהוּדֵי קְנִימוֹת שְׁתֵּי הַבְּחִינּוֹת גַּם יַחַד: "מְסַפֵּר" וּקְרִיאַת "שֵׁם". מְסַפֵּר רּוֹמֵז לְנִקְדַּת הַיְהוּדוּת שֶׁהִיא שְׁוֶה אֶצֶל כָּל בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל. קְרִיאַת שֵׁם רּוֹמֵז לְסִגּוּלָה וְלִיתְרוֹן הַמִּיחָדִים כָּל יְהוּדֵי.

לְכֵן הַתְּבַטָּאָה חֲבָתוֹ שֶׁל הַקֶּב"ה לְיִשְׂרָאֵל בְּשֵׁנֵי דְבָרִים אֵלֶּיךָ, כְּדֵי לְהוֹדִיעַ גְּדֻלַּת חֲבָתָם, הֵן מִצַּד נְקוּדַת הַיְהוּדוּת הַמְּשַׁתֵּפֶת לְכֻלָּם, וְהֵן מִצַּד מַעֲלָתוֹ הַמִּיחָדֵת שֶׁל כָּל יְהוּדֵי וְיְהוּדֵי כְּפָרְט. וְעַל־דֶּרֶךְ מָה שְׁנֵאָמַר "מוֹנָה מְסַפֵּר לְכוֹכְבִּים לְכֻלָּם שְׁמוֹת יִקְרָא". אִבֵּן עוֹרָא

אבן עזרא על התורה

יְרוּשְׁלִימָה: אֵת יַעֲקֹב. עִם יַעֲקֹב, כְּמוֹ כֶּתֶב ה' אֵת אֲבָרָם: אִישׁ וּבֵיתוֹ. יוֹצֵא חֲלָצִיו. וְאִין בֵּית כָּל הַמְּקַרָּא, אִשְׁהָ. וְהִגָּה הַעֲד, אִישׁ וּבֵיתוֹ בָּאוּ. כִּי לֹא הָיוּ נְשֵׁי הַשְּׁבָטִים, בְּמִסְפָּר הַשְּׁבָעִים. וְאֵל יִקְשֶׁה בְּעֵינֶיךָ וְכִפֵּר בְּעָדוֹ וּבְעָד בֵּיתוֹ. כִּי פְשׁוּטוֹ בֵּית אָבִיו. כִּי שְׁלִשָׁה וַיְדוּיִין הָיוּ, וְעָזַר הַכֶּהֵן שֶׁהִיא אִשְׁתּוֹ כִּכְחַ בְּעָדוֹ. וְהִיא נְכַלְלַת עֲמוֹ, כִּי הָאִישׁ וְאִשְׁתּוֹ הוּא הָאָדָם:

הִיּוֹת מֵלַת אֵלֶּה מְלַעֲלֵל, הִיּוֹת ה' נּוֹסֵף כְּה' לִיְלָה. נִחְלָה מְצֻרִים. וְשֵׁם לְשׁוֹן זָכָר. וְרַבִּים שְׁמוֹת כִּי הַתִּי"ו כּוֹלֵל סִמְן. רַבִּים וְרַבּוֹת. כְּמוֹ מְקוּמוֹת וְאָבוֹת. גַּם הַמִּ"ם כְּמִן הַזְּכָרִים וְהַנְּקֻבּוֹת. כְּמוֹ נְשִׁים וּפְלִגְשִׁים. וְיֵשׁ שְׁמוֹת שְׁיִמְצָאוּ בְּמִ"ם גַּם בְּתִי"ו, כְּמוֹ נְפִשִׁים נְפִשׁוֹת, לְכַבּוֹת גַּם לְכַבִּים, עַל לְבַבְהֶן: ה' מְצֻרִימָה. תַּחַת מֵלַת אֵל, כְּמוֹ גְּלֻחַת הַתִּיבָה. וְתַבָּא אוֹתֵי

א וְאֵלֶּה. טַעַם הַתִּי"ו בְּעַבְרוֹ שֶׁהַפִּיר בְּסוֹף הַסֵּפֶר הַרְאֵנוּ כִּי רָאָה יוֹסֵף לְבָנָיו בְּנֵי שְׁלֹשִׁים, הַפִּיר כִּי אֲחִיו בְּרַדְתָּם הָיוּ מְעֻשִׁים, וּפְרוּ וְרַבּוּ. וּמֵלַת אֵלֶּה גַם בְּחֶסֶד הַה"א שְׁוֶה לְזָכָרִים וְלְנְקֻבּוֹת. וְכַתִּיב כִּי אֵת כָּל הַתּוֹעֵבוֹת הָאֵל. וְאֲחֵרֵי מִכָּל הַתּוֹעֵבוֹת הָאֵלֶּה. לְאֲנָשִׁים הָאֵל. אֵלֶּה וַיְלִידוּ הַקְּרָפָה. מָה אֲעֻשֶׂה לְאֵלֶּה. וְכַכָּה מֵלַת לִז. הַשְּׁוֹמֵמִית הַלִּז. הַנְּעַר הַלִּז. וּבְעַבְרוֹ